

Mladi potencial za Alpe

Izhodišča za občine

Vključevanje mladih je lahko uspešno v občinah vseh velikosti - odgovorni si morajo to le želeli!

Kot vse druge oblike participacije državljanov, tudi sodelovanje otrok in mladine v notranjih procesih občine, **zahteva čas in denar**.

Čas zato, ker se morata z vključevanjem otrok in mladine ukvarjati en ali dva zaposlena v občinski upravi. Pomembno je tudi, da je mladim občanom naklonjen župan.

In prav tako denar, ker je treba otrokom in mladini najprej znati prisluhniti, kar pa je najbolje storiti pod vodstvom zunanjega strokovnjaka. Poleg tega otroci in mladi želijo s svojim sodelovanjem nekaj doseči, uresničiti in posledično izkusiti učinkovitost lastne participacije.

Priložnosti za aktivno sodelovanje otrok in mladine

ZAKAJ sodelovanje pomeni dodano vrednost?

- Otroci komunicirajo zelo neposredno, tako da s svojim sodelovanjem pogosto zadenejo žebljico na glavico in **problem zaznajo v njegovem bistvu**.
- Z udeležbo v otrok in mladine lahko predstavniki občin izboljšajo **sprejemljivost** občinske ponudbe, saj so mladi vključeni že v procese načrtovanja le-te. Tako na primer lahko sodelujejo pri načrtovanju otroških igrišč, pumptrack parkov ali podobnih površin.
- Otroci in mladi prevzamejo **vlogo multiplikatorja**. Naučena sporočila, na primer o pravilnem odnosu do narave in okolja ali o varovanju podnebja, prenašajo v krog svoje družine. Istočasno lahko predstavniki občine preko takšne izmenjave bolje spoznajo socialno ozadje mladih občanov in iz tega razberejo mnenja in vrednote njihovih staršev.
- Sodelovanje mladih ne pomeni le obogatitev občine s perspektivo otrok in mladine, ampak je hkrati tudi priložnost za otroke in mladino. Spretnosti in veščine, ki jih mladi iz tovrstnih izkušenj usvojijo za vse življenje, so izjemne.

KAKO nagovarjati otroke in mladino?

- Prvi korak mora biti vedno **informacija, usmerjena v ciljno skupino**. Šele ko se mladi in njihovi starši počutijo dovolj obveščeni, so pripravljeni sprejeti povabilo k sodelovanju.
- Anketa ali izmenjava se lahko izvede v digitalni obliki ali fizično, v obliki delavnic. Ključnega pomena je, da opazimo **iskren interes oz. zanimanje**.
- Občinski svet se mora prav tako vključiti v proces in poskrbeti za to, da bodo določene ideje uresničene v obliki dejanskih ukrepov. V primeru neizpolnjevanja je treba razloge za to razumljivo razložiti. Otrokom in mladini mora biti zagotovljeno in omogočeno **razumevanje procesov in odgovornosti** v občini oz. regiji.

KDAJ je pravi čas za sodelovanje?

- Vključevanje oz. sodelovanje otrok bi se moralo začeti zelo zgodaj, v starosti 0–4 let. Cilj je, da se stik med družino in občino vzpostavi še pred začetkom šole. Pri približno 9 letih, pred vstopom v drugo triado, se ponovno ponuja dobra priložnost za delo z otroki. Mladina v starosti od približno 14 do 18 let, v projektih sodeluje bolj samostojno in kot enakopravni član. V tej starosti se lahko prav tako ponovno okrepi stik med občino in mladino. Ta je pomemben za ohranjanje stika takrat, ko bodo mladi občino zapustili zaradi izobraževanja in tudi kasneje.
- Ključnega pomena je, da se vedno znova trudimo vzpostaviti stik z otroki in mladino, s ciljem utrditi njihovo zavzetost za občino. Potrebna so 3-4 leta, da lahko trdimo, da je bila znotraj občine vzpostavljena ti. **kultura sodelovanja**.
- Sodelovanje lahko poteka v obliki delavnic, v času počitnic, ali kot del rednega učnega načrta, v času pouka.

KATERE TEME so primerne za sodelovanje?

- podnebni ukrepi
- varstvo okolja in narave; osveščanje o naravi
- digitalizacija
- prosti čas: oblikovanje krajev, kjer se družijo mladi, je še posebej pomembno v majhnih občinah, ki se na ta način lažje zoperstavijo preveliki razdrobljenosti.
- mobilnost: stična točka in privlačna tema za mlade, saj imajo tovrstna vprašanja številne učinke, npr. večji potencial konfliktov zaradi prenapoljenih šolskih avtobusov.
- Morda bo možno opredeliti tudi druge teme, ki bodo otroke in mladostnike povezale s starejšimi generacijami.

Kdo si prizadeva za sodelovanje otrok in mladostnikov?

- Vzgojitelji so ključne figure v razvoju občine, zato je pomembno graditi dobre odnose s šolami in vrtci.
- Župan ima ključno vlogo in bi moral biti tako za otroke kot za mlade "na dosegu roke". Obiski otrok v mestni hiši in neformalna srečanja z mladimi lahko pomagajo vzpostaviti pristen odnos z mladimi generacijami.
- Najti je treba osebo, ki lahko konstantno gradi vez zaupanja z otroki in mladostniki in deluje izven vsakršne hierarhije.

Priporočila

- **Pomembno je prepoznati in razbiti svoje lastne vzorce iz otroštva in mladosti.** Digitalizacija je danes odločilni dejavnik, ki trenutne odločevalce na ravni občin ločuje od mladih. Medtem ko mobilni telefon starejšo generacijo pogosto motijo, za današnjo mlado generacijo predstavljajo nekaj, kar je sestavni del njihovega vsakdana in kar razširja njihov fizični prostor. Zato je treba digitalizacijo razumeti kot priložnost za povezovanje z otroki in mladino. Tega spoznanja se je treba zavedati, ga izkoristiti in temu primerno **komunikacijo prilagoditi ciljni skupini**. Občine se zato ne bi smele zanašati samo na svojo spletno stran, kot sredstvo komunikacije, ampak bi morale iti še korak dlje in mlade občane obveščati tudi preko aplikacije WhatsApp (glej Prilogo 1).

- **V svojih namerah glede udeležbe otrok in mladine morajo občine misliti resno.** Odgovorni na ravni občine morajo jasno in glasno izraziti svojo odločenost za razbijanje znanih struktur in postopkov ter za bolj aktivno participacijo otrok in mladine. Za projekte sodelovanja otrok in mladostnikov **si je treba vzeti čas** in poskrbeti za stalno **izmenjavo: cilj le-te je priprava na postopek, medsebojno spoznavanje in ugotavljanje, kaj je pomembno za otroke in mladino in kje obstajajo možnosti sodelovanja.** Tu je morebiti smiselna ustanovitev centralne skupine na ravni občine. Možne so na primer pobude za razpravo med otroki ali mladino, pri katerih obstajajo različna stališča do določene teme (npr. Kajenje da-ne). Tako se mladi naučijo zagovarjati svoje stališče, odrasli pa jih poslušati.

Včasih je smiselno postavljati vprašanja in podvprašanja, da bi izvedeli, **kakšne so dejanske potrebe v ozadju.** Konkreten primer tega so mladi v majhni občini, ki so si želeli restavracijo s hitro hrano McDonald's. v okviru razprave z njimi pa se je izkazalo, da jim ni pomemben hamburger, ampak (pozimi topel) prostor, z dobrim brezžičnim omrežjem, v katerem se lahko zadržujejo, brez da bi morali za to kaj kupiti.

- **Predstavniki občin morajo otrokom in mladini dati možnost za avtonomne projekte in ne smejo postavljati nobenih pravil glede vsebine.** Zato je pomembno dopustiti sodelovanje mladih, nanje prenesti odgovornost, jim pustiti, da se preizkusijo, da so odprti za rezultate in dovolj pogumni, da delajo napake. Šele ko imajo mladi občutek, da lahko delujejo samostojno in odgovorno, njihova udeležba trajnostno poteka na pravi ravni. Najstniki ali mladi, ki že imajo izkušnje s sodelovanjem in prevzemajo vlogo **vrstniških vzornikov** lahko v tem pogledu pomagajo in spodbudijo druge otroke in mladostnike ter jih motivirajo za sodelovanje in izvajanje projektov.